

LA BANDERA DEL MODERNISME

A inici del segle XX, *Joventut* va ser una capçalera moderna, vital i exitosa



TEXT JOSEP MARIA FIGUERES
FOTO ARCA (BIBLIOTECA NACIONAL DE CATALUNYA)

Si hi ha una revista catalana del segle XX de gran qualitat formal i amb una excel·lent presentació, a més de textos rellevants per a la cultura catalana, aquesta és *Joventut*, bandera del modernisme. Escriptors, periodistes i il·lustradors se la van apropiat i van aconseguir, al llarg d'una breu, però intensa trajectòria (1900-1906), convertir-la en una finestra de la producció i de la crítica cultural, especialment pel que fa a la música, el teatre i la literatura. Una tribuna periodística moderna en una cultura que anhelava i maldava per la simple normalitat vital.

El setmanari *Joventut* va sortir al carrer el febrer de 1900, amb l'inici del nou segle, i portava un subtítol ben explícit: "Periòdic catalanista. Art, ciència i literatura". La imatge de la capçalera mostrava una noia amb una falç al puny segant. Una imatge carregada de significació, de fer tabula rasa. No era només una imatge catalanista historiogràfica, sinó una al·lusió a la natura, al treball, a la tradició. Tot plegat, un volgut lligam amb la terra.

La revista —que es publicava a Barcelona, sortia cada dijous i constava de setze pàgines— es va convertir en la capçalera del modernisme barceloní per excel·lència, en la gran publicació de la segona etapa del modernisme literari català. A aquell moviment europeu de renovació de les arts i de la literatura de final del segle XIX, li anava molt bé tenir aquest tipus de publicacions.

Els redactors provenien de *Setmana Catalanista*, suplement en català del diari *La opinió de Catalunya*, que només va durar cinc números. Se'n van escindir perquè els articles eren considerats massa radicals i catalanistes. *Joventut* estava centrada en la literatura, les arts i les ciències, tal com especificava en la portada, però també tenia una voluntat política, ja que feien propaganda del catalanisme d'esquerres i era la portaveu de la Unió Catalanista. Tot i això, l'equip promotor, bàsicament advocats lletraferits que pertanyien a una mateixa generació —els nascuts a la dècada dels setanta del XIX— van obrir les portes del setmanari a un conjunt rellevant de col·laboradors.

Darrere *Joventut* hi havia un grup dinàmic i treballador, compacte ideològicament, entre els quals destaquen Lluís Via —que va ser-ne el director—, el musicòleg Joaquim Pena o el crític teatral Emili Tintorer. Alexandre de Riquer en va assumir la part artística, tot i que sembla que Via era l'autèntic factòtum de la

publicació. La importància del grup, del col·lectiu, sempre va ser una de les claus de l'èxit, ja que passava per davant de qualsevol temptació d'individualisme. *Joventut*, doncs, va tenir un gran impacte cultural i social i va excel·lir especialment a les comarques

LA REVISTA, QUE VA SORTIR ENTRE 1900 I 1906, ES VA CONVERTIR EN LA CAPÇALERA DEL MODERNISME BARCELONÍ PER EXCEL·LÈNCIA

barcelonines i gironines, i també a la ciutat de Reus, al ser una revista urbana que es venia a les principals ciutats catalanes pel seu bon nivell. Allà on hi havia un ateneu, una revista cultural o un grup de literats, *Joventut* hi era present.

UNA PUBLICACIÓ ESTUDIADA

A *Joventut* va predominar la literatura, amb poemes i contes, amb molta informació. I també articles de fons en què l'actualitat era present, tot i que sovint es tractava d'assaigs personals més que de reportatges neutres. Ideològicament era avançada, catalanista, defensora radical de la llengua i de la identitat i oberta al món. Amb ardidesa, Manuel Folguera i Duran, polític i president de la Unió Catalanista, escrivia el desembre del 1900, en un editorial a la revista, que eren "ardits lluitadors de la santa causa" i assegurava que ho feien quan entraven "en lo segle de les grans esperances".

Coneixem bé la publicació. La professora Imma Farré Vilalta, doctora en Filologia catalana, ha dedicat molts anys a estudiar-la i compta amb una extensa i documentada tesi doctoral, una monografia publicada a la URV i, almenys, cinc documentats llargs



- 1. Mossèn Cinto i els redactors de *Joventut* al Montseny a final d'agost de 1901.
- 2. *Joventut* donava importància a l'aspecte gràfic, sobretot en el primer número de l'any.
- 3. Un detall gràfic de la revista.
- 4. Una de les pàgines interiors.
- 5. A la pàgina següent, la capçalera de *Joventut*, on es veu una noia segant amb una falç.

articles a l'entorn de la revista. Una sèrie de treballs que fan de *Joventut* una de les capçaleres més sòlidament estudiades.

Se saben, doncs, moltes coses de la significació i del contingut del setmanari. No tant, tanmateix, sobre la vida econòmica i periodística. Com passa sovint, s'ha estudiat més el contingut que les incidències pròpies de la publicació. Farré en delimita l'objectiu: "la divulgació a nivell polític de la necessitat d'aglutinar totes

PORTAVEU DE LA UNIÓ CATALANISTA, EL SETMANARI ERA IDEOLÒGICAMENT AVANÇAT, OBERT AL MÓN I DEFENSOR RADICAL DE LA LLENGUA I LA IDENTITAT

les forces catalanistes sota el paraigua de la Unió Catalanista i la defensa d'un catalanisme d'esquerres, i la modernització de la cultura catalana mitjançant l'atenció a la producció, la traducció i la crítica literàries i les cròniques teatrals i musicals, sobretot".

Un programa ambiciós i de nivell atenent la qualitat de l'equip fundacional que sabrà crear una publicació, mítica encara, de

referència i no només per al modernisme, que va enlairar el llistó de la qualitat de les publicacions catalanes.

La revista va promoure grans escriptors catalans del moment com Verdaguier, Guimerà, Maragall o Apel·les Mestres. I entre els nombrosos col·laboradors, joves i veterans, prestigiats o novells hi ha signatures com Narcís Oller, Puig i Ferrater, Miquel i Planas, Miquel Utrillo, Folch i Torres, Adrià Gual, Josep Carner, Carme Karr, Alfons Maseras i Domènec Martí i Julià. Un elenc de periodistes, advocats, artistes, escriptors que tradueixen o publiquen llurs textos.

En un acurat índex de mil pàgines, inclòs a la tesi doctoral de Farré, s'hi poden trobar les quasi quatre mil aportacions (notes, articles, contes, poemes, parlaments, editorials...) que aspiraven a impactar en la societat de l'època, a fer una aportació a la modernitat cultural i intel·lectual d'una societat en ebullició.

A *Joventut*, a part de la presentació acurada dels texts, la revista sovint apareixia bellament il·lustrada i oferia la reproducció d'olis del moment que estaven molt ben editats. I és que a nivell artístic destacava estilísticament per una vessant prerrafaelita i simbolista.

Sovint hi apareixien il·lustracions de pintors catalans i europeus —sobretot en el primer número de cada any—, entre els quals s'hi troba un jove Picasso, que hi va col·laborar dues vegades.

La varietat d'articles, sumat a qui els signaven i il·lustraven, té molt a veure amb l'èxit que el setmanari va tenir entre el públic, a més de ser una plataforma de difusió de les idees modernistes i catalanistes. La importància de la capçalera radica en la divulgació dels grans mestres literaris i artístics, tant locals com europeus, del moment.

És innegable, doncs, que *Joventut* va impulsar la modernització cultural del país. I ho va fer tant amb la revista com amb una interessant col·lecció de més de mig centenar de llibres. Va encoratjar la cerca, la traducció i l'edició de novetats, també de grans autors estrangers del moment, atesa la voluntat de l'equip promotor d'activar la situació de modernitat del país. En

Joventut es va publicar fins al desembre del 1906 —tot i que la Biblioteca va durar fins al 1914—, quan va sortir l'últim número, el 359. Josep Pla va deixar escrit que un industrial de Palafrugell, Joan Vergés i Barris, n'era el mecenes. No se'n saben més detalls, tot i que la mort del teòric benefactor va coincidir amb la desaparició del setmanari.

DESENCANT POLÍTIC

Durant els set anys de vida, *Joventut* havia patit pocs canvis. I els impulsors del setmanari van deixar escrit que quan plegaven era el primer any que tenien superàvit. Si bé havien sortit al mercat *El Poble Català* i *La Tribuna*, dos diaris del mateix pensament progressista, i per tant competidors, i que serien capdavanters del pensament republicà avançat. La fi de

Joventut tancaria la segona etapa del Modernisme, tot i que els impulsors van donar la seva pròpia argumentació, en la qual es palpa un cert desencant polític. Segons ells, la revista desapa-

HI ESCRIVIEN VERDAGUER, CARME KARR, ÀNGEL GUIMERÀ, JOAN MARAGALL, APEL·LES MESTRES, NARCÍS OLLER, FOLCH I TORRES O JOSEP CARNER

aquest sentit, van seguir la petjada del *Diari Català* que, vint anys abans, havia publicat obres de plomes com Edgar Allan Poe, Bret Harte i Charles Darwin, entre altres. *Joventut*, doncs, va anar pel mateix camí creant, després del primer any de vida, la Biblioteca Joventut.

ELS IMPULSORS VAN RECONÈIXER QUE DEIXAVEN DE PUBLICAR JOVENTUT PERQUÈ EL CATALANISME JA NO NECESSITAVA LA REVISTA

reixia perquè el catalanisme ja no la necessitava. "Nosaltres ens vantom d'haver comprès això i per haver-ho comprès matem *Joventut*, físicament plena de vida, robusta i valenta, moralment decrepita, per haver complert ja serenament la seva noble missió", van escriure. Ç

Més informació a:

La revista Joventut: literatura, modernitat i eclecticisme, › d'Imma Farré i Vilalta (Publicacions Universitat Rovira i Virgili Col·lecció "Patrimoni Literari", 3, 2019)

Història de la revista Joventut (1900-1906). Prosperitat i rauxa de Catalunya, › de Josep Pla (Obra Completa, XXIII, Barcelona, Destino, 1977, pàg. 356-367)

Joventut, revista modernista, › de Joan-Lluís Marfany, Serra d'Or, núm. 15, 1970.

Joventut, el darrer esclat del Modernisme, › de Joan Torrent i Rafael Tasis, dins *Història de la premsa catalana* (Barcelona, Bruguera, 1966, vol. I, pàg. 343-349)